

analysis of online football discourse concerning football victories, we develop a cultural script FOOTBALL CELEBRATION and describe the verbalization of positive emotions which take place within it.

Key words: *discourse, happiness, football, cultural script, linguistic expression of emotions, expressive speech acts.*

УДК 81'42 811.111

Єфименко В.А., к. філол. н., докторант,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ БЛЕНДИНГ У СУЧАСНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ КАЗКАХ

У статті розглядаються особливості застосування теорії концептуальної інтеграції до аналізу сучасних літературних казок із трансформованим сюжетом. Проаналізовано змішаний простір сучасної казки, утворений із двох вихідних ментальних просторів, виявлено запозичені та нові елементи, що виникли в результаті блендингу.

Ключові слова: *когнітивна поетика, концептуальний блендинг, ментальний простір, текстовий світ, літературна казка з трансформованим сюжетом.*

Останні наукові праці в галузі когнітивної лінгвістики та когнітивної поетики розглядають текстові світи не лише як кінцевий продукт, що виникає в процесі інтерпретації, а й шляхи їх створення читачами або слухачами. Серед таких підходів до аналізу літературних творів варто згадати теорію ментальних просторів Ж. Фоконьє [Fauconnier 1994, 1997], теорію текстових світів П. Уерта [Werth 1999] та теорію контекстуальних фреймів К. Еммотт [Emmott 1997]. У рамках цих підходів текстові світи розглядаються як комплексні ментальні образи, що створюються читачами в процесі ознайомлення з текстом.

Теорія ментальних просторів отримала подальший розвиток у вигляді теорії концептуальної інтеграції (теорії змішування/блендинга) (Ж. Фоконьє, М. Тернер [Fauconnier 2002]). Концептуальна інтеграція або змішування (blending) – це базова когнітивна операція, у процесі якої інформація з двох або більше вихідних ментальних просторів проєціюється у змішаний простір, у якому її елементи об'єднуються та починають взаємодіяти. З цього моменту виникає

нова структура, яка зберігає певні елементи вихідних просторів, у той же час має власну структуру та новий зміст.

Теорія концептуальної інтеграції може успішно використовуватися для аналізу текстів, у яких змішуються кілька історій. У нашій роботі зроблено спробу застосувати її до сучасної літературної казки з трансформованим сюжетом. Об'єктом дослідження стала казка сучасної американської письменниці Фіони Френч "Білосніжка в Нью-Йорку" [French 1989]. Наведемо текст цієї казки:

Once upon a time in New York there was a poor little rich girl called Snow White. Her mother was dead and for a while she lived happily with her father. But one day he married again ...

All the papers said that Snow White's stepmother was the classiest dame in New York. But no one knew that she was the Queen of the Underworld. She liked to see herself in the New York Mirror. But one day she read something that made her very jealous: 'Snow White the Belle of New York City.' And she plotted to get rid of her stepdaughter. 'Take her down town and shoot her,' she said to one of her bodyguards. The man took Snow White deep into the dark streets, but he could not do it. He left her there, lost and alone.

Snow White wandered the streets all night, tired and hungry. In the early morning she heard music coming from an open door. She went inside. The seven jazz-men were sorry for her. 'Stay here if you like,' they said, 'but you'll have to work.' 'What can I do?' she asked. 'Can you sing?' said one of them.

The very first night Snow White sang there was a newspaper reporter in the club. He knew at once that she would be a star. Next day Snow White was on the front page of the New York Mirror. The stepmother was mad with rage. 'This time I shall get rid of her myself,' she said. And so she decided to hold a grand party in honour of Snow White's success ... but ... secretly she dropped a poisoned cherry in a cocktail and handed it to Snow White with a smile.

All New York was shocked by the death of beautiful Snow White. Crowds of people stood in the rain and watched Snow White's coffin pass by. The seven jazz-men, their hearts broken, carried the coffin unsteadily up the church steps. Suddenly one of them stumbled, and, to everyone's amazement, Snow White opened her eyes. The first person she saw was the reporter. He smiled at her and she smiled back. The poisoned cherry that had been stuck in her throat was gone. She was alive.

Snow White and the reporter fell in love. They had a big society wedding, and the next day cruised off on a glorious honeymoon together.

Текст казки Ф. Френч представляє собою змішаний простір, що утворився в результаті проектування окремих елементів із двох вихідних просторів. Перший вихідний простір включає головних персонажів та основні події казки братів Грімм "Білосніжка та семеро гномів" [The Brothers Grimm 2007]:

1. *Snow White.*
2. *The stepmother.*
3. *A queen had a daughter, who was as white as snow, and as red as blood, and her hair was as black as ebony.*
4. *The queen died and the king took another wife.*
5. *The stepmother was a beautiful woman, and she couldn't bear that anyone else should surpass her in beauty.*
6. *The stepmother had a looking-glass that told her that that she was the fairest of all.*
7. *Once the looking-glass told the stepmother that Snow White was more beautiful than she.*
8. *The stepmother plotted to get rid of her stepdaughter.*
9. *She asked the huntsman to take the girl to the forest and kill her.*
10. *The huntsman took Snow White deep into the forest, but didn't kill her.*
11. *Snow White wandered in the forest until she found a little cottage.*
12. *She met seven dwarfs.*
13. *The dwarfs told her that she could stay, but she had to take care of the house, cook, wash, sew etc.*
14. *The looking glass told the stepmother that Snow White was alive and the fairest of all.*
15. *The stepmother was furious and decided to get rid of Snow White herself.*
16. *Attempts to kill Snow White:
lacing Snow White too tightly;
combing Snow White's hair with a poisonous comb;
offering Snow White a poisonous apple.*
17. *Snow White died.*
18. *The dwarfs put Snow White in a transparent glass coffin.*
19. *A king's son saw the coffin and asked the dwarfs to take it with him.*
20. *When his servants carried the coffin, they stumbled.*

21. *A piece of a poisonous apple came out of Snow White's throat and she was alive.*

22. *The king's son said that he loved Snow White and she agreed to become his wife.*

23. *The wedding was held with splendour.*

24. *The stepmother danced in hot iron slippers until her death.*

Другий вихідний простір – це ментальний простір, що включає інформацію про життя в Нью-Йорку у першій половині ХХ ст. (саме тоді відбувається дія казки):

A Family:

A1 Father

A2 Mother, stepmother

A3 Children (daughter)

B Rich, classy people

C Lifestyle of rich people:

C1 Appearing on the front pages of newspapers (New York Mirror)

C2 Reporters

C3 Bodyguards

C4 Parties, cocktails, cherries on cocktail sticks

C5 Big society weddings

C6 Cruising off on a honeymoon

D Entertainment:

D1 Night clubs, jazz-men

E Danger of living in a big city:

E1 Underworld

E2 Crime, dark streets in the downtown

F From rags to riches:

F1 Work

F2 Success, becoming a star

Як бачимо, другий вихідний простір містить стереотипну інформацію про багатих та впливових мешканців Нью-Йорка, їхній стиль життя (поява на шпальтах газет, охоронці, вечірки, відправлення в круїз на медовий місяць), відпочинок у нічних клубах. Разом із тим відзначено типово американську концепцію досягнення успіху завдяки наполегливій праці, а також небезпеку, пов'язану з життям у великому місті.

Нарешті, окремі елементи двох вихідних просторів завдяки концептуальному блендингу утворюють змішаний простір (у дужках вказується, які саме елементи з вихідних просторів увійшли до означеного простору):

There was a girl called Snow White. (1, 3, A3)
 Her mother died and her father took another wife. (4, A2, A1)
 The stepmother was *the classiest dame in New York*. (5, A2, B)
 The stepmother was *the Queen of the Underworld*. (2, A2, E1)
 She liked to see herself in *the New York Mirror*. (6, A2, C1)
 One day she *read*: ‘Snow White the Belle of New York City’. (7, A2, A3, C1)
 The stepmother plotted to get rid of her stepdaughter. (8, A2, A3)
 She asked *her bodyguard* to take the girl *down town* and kill her. (9, A2, A3, C3, E2)
The bodyguard took Snow White deep into *the dark streets*, but didn’t kill her. (10, C3, A3, E2)
 Snow White wandered *the streets* until she came to *a club*. (11, A3, E2, D1)
 She met seven *jazz-men*. (12, A3, D1)
 The *jazz-men* told her that she could stay, *but she had to work*. (13, D1, A3, F1)
Snow White was on the front page of the New York Mirror. (14, A3, C1)
 The stepmother was furious and decided to get rid of Snow White herself. (15, A2, A3)
 The stepmother decided to hold a grand *party* in honour of Snow White’s *success*. (2, A3, F2)
 She dropped a poisoned *cherry* in a *cocktail* and handed it to Snow White. (16, A2, C4)
 Snow White died. (17, A3)
 When the *jazz-men* carried the coffin, one of them stumbled. (20, D1)
 The poisonous *cherry* that had been stuck in her throat was gone and she was alive. (21, C4, A3)
 Snow White and *the reporter* fell in love. (22, A3, C2)
 They had *a big society wedding*, and the next day *cruised off on a glorious honeymoon* together. (23, A3, C2, C5, C6)

Структура змішаного простору в загальних рисах повторює структуру простору №1. Певні елементи – аналоги (наприклад, Білосніжка, мачуха) – належать до обох просторів. Замість короля та королеви з казки братів Грімм у змішаному просторі фігурують просто батько та матір Білосніжки. Відсутній також опис Білосніжки (біла, як сніг, з червоними, як кров, губами та чорним, як ебенове дерево, волоссям), який є суттєвим для пояснення імені героїні.

Дзеркало з простору №1 трансформується в газету *New York Mirror*, у назві якої зберігається слово "дзеркало", і яка часто публікує замітки про мачуху. Звертання до чарівного дзеркала в

класичній казці відповідає появі на обкладинці газети в змішаному просторі казки Ф. Френч. Ще однією відмінністю є те, що мачуху в газеті називають не найгарнішою, а найелегантнішою, що можна пояснити сучасними уявленнями щодо того, як мають виглядати представниці вищих прошарків суспільства.

Серед інших трансформацій варто відзначити такі: мисливець – охоронець, ліс – ділова частина міста, хатинка – нічний клуб, семеро гномів – семеро джазменів, принц – репортер. Джазмени дозволяють Білосніжці залишитися, проте кажуть, що вона повинна працювати. У братів Грімм гноми також висувають подібну умову: *"If you will take care of our house, cook, make the beds, wash, sew, and knit, and if you will keep everything neat and clean, you can stay with us ..."* [The Brothers Grimm 2007, 264]. Тобто цей елемент є спільним для обох просторів.

Три спроби мачухи позбутися Білосніжки в змішаному просторі зводяться до вечірки на честь її успішного виступу, під час якої мачуха намагається її отруїти. "Оживання" Білосніжки відбувається за тією ж схемою, що й у казці братів Грімм (шматок отруєної їжі випадає з рота). Пишне весілля, яке зібрало представників вищого світу, та відправлення в круїз на медовий місяць – елементи змішаного простору, запозичені з вихідного простору №2. Звертає на себе увагу той факт, що у казці Ф. Френч залишається невизначеною доля мачухи, тоді як у класичній казці її змушують взути розжарені до червоного черевика й танцювати в них доти, доки вона не впала мертвою.

Таким чином, теорія концептуальної інтеграції може ефективно застосовуватися до аналізу літературних казок із трансформованим сюжетом. У цьому випадку текст казки представляє собою змішаний простір, утворений із двох вихідних просторів: класичного тексту казки та простору, який охоплює сучасні реалії. Аналіз компонентів змішаного простору дозволяє простежити інтертекстуальні зв'язки казки з трансформованим класичним сюжетом та сприяє глибшому розумінню процесу створення текстових світів читачами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Emmott C. Narrative Comprehension: a Discourse Perspective.* – New York: Oxford University Press, 1997. – 320 p.
2. *Fauconnier G. Mapping in Thought and Language.* – Cambridge: Cambridge University Press, 1997. – 219 p.

3. *Fauconnier G.* Mental Spaces: Aspects of Meaning Construction in Natural Language. – Cambridge: MIT Press, 1994. – 240 p.
4. *Fauconnier G., Turner M.* The Way We Think: Conceptual Blendings and the Mind's Hidden Complexities. – New York: Basic Books, 2002. – 464 p.
5. *French F.* Snow White in New York. – Oxford: Oxford University Press, 1989. – 32 p.
6. *The Brothers Grimm.* Snow White and the Seven Dwarfs // *The Brothers Grimm: The Complete Fairy Tales.* – Ware: Wordsworth Editions, 2007. – Pp. 261 – 271.
7. *Werth P.* Text worlds: representing conceptual space in discourse. – Longman, 1999. – 390 p.

Ефименко В.А., канд. филол. н., докторант,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЙ БЛЕНДИНГ В СОВРЕМЕННЫХ ЛИТЕРАТУРНЫХ СКАЗКАХ

В статье рассматриваются особенности применения теории концептуальной интеграции к анализу современных литературных сказок с трансформированным сюжетом. Проанализировано смешанное пространство современной сказки, образованное из двух исходных ментальных пространств, выявлены заимствованные и новые элементы, возникшие в результате блендинга.

Ключевые слова: когнитивная поэтика, концептуальный блендинг, ментальное пространство, текстовый мир, литературная сказка с трансформированным сюжетом.

Yefymenko V., Cand.Phil.Sci., post-doctoral student,
Institute of Philology of Taras Shevchenko National University of Kyiv

CONCEPTUAL BLENDING IN MODERN LITERARY FAIRY TALES

The article analyzes application of the conceptual integration theory to the analysis of modern literary fairy tales with transformed plot. The blended space of the modern fairy tale constructed from the two merging output mental spaces has been examined, common and new elements that appeared as a result of blending were revealed.

Key words: cognitive poetics, conceptual blending, mental space, text world, literary fairy tale with transformed plot.